

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Затверджено

вченою радою

Факультету біології та управління

від 05 вересня 2023 р.

голова вченої ради, декан

Т. Ф. Бірюкова

ТЕХНОЛОГІЇ ВОЛОДАРЮВАННЯ ТА ВЛАДОУТРИМАННЯ:
ДЕМОКРАТИЧНО-ЛЕГІТИМАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ступеня доктора філософії

зі спеціальності 052 Політологія

освітньо-наукова програма Політологія

Укладач:

Цокур Є. Г., завідувач кафедри політології, доктор політичних наук, доцент

Погоджено:

Гарант освітньо-наукової програми

Л. С. Хорішко

Запоріжжя 2023

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна, вечірня, заочна форми навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	вибіркова
		Цикл професійної підготовки
Змістових модулів – 5	Спеціальність 052 Політологія	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 180		2-й
Освітньо-наукова програма «Політологія»		Лекції 48 год.
		Практичні -
Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)		Самостійна робота
		134 год.
		Вид підсумкового контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у аспірантів системного уявлення щодо феномену політичної влади, особливостей реалізації функції володарювання суб'єктами політичного процесу в Україні й світі в контексті дотримання процедур демократичної легітимації.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Технології володарювання та владоутримання: демократично-легітимаційний аспект» є осмислення феномену влади в контексті історичних етапів розвитку кратологічної теорії; виокремлення легітимаційного компоненту у загальному масиві знання про політичну владу задля з'ясування функцій, ознак, цілей, ресурсів, значення легітимності; дослідження реалізації принципу легітимності у функціонуванні політичних систем сучасності; узагальнення практики та технологій володарювання та владоутримання в контексті легітимаційних процедур; аналіз проблеми легітимності політичної влади в контексті взаємодії держави та громадянського суспільства.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні досягти таких програмних **компетентностей і програмних результатів навчання:**

Програмні компетентності	
ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу нових та комплексних ідей.
ЗК02	Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях.
ЗК04	Здатність до критичного мислення.
ЗК06	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу наукової інформації з різних джерел; використання інформаційно-комунікаційних технологій у дослідницькій та викладацькій діяльності.
ЗК13	Здатність до міжособистісної взаємодії та комунікації; володіння технікою публічних виступів, риторики та аргументації.
ЗК14	Здатність працювати автономно; планувати та управляти своїм часом.
ЗК15	Здатність до особистісного та професійного розвитку.
СК01	Здатність до розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
СК02	Здатність до засвоєння нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології, володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
СК03	Здатність до розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
СК05	Здатність до розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.
СК09	Здатність застосовувати результати досліджень у галузі політичних наук для розв'язання проблем функціонування політичних інститутів та громадянського суспільства.
Програмні результати навчання	
ПРН1	Демонструвати системний науковий світогляд та загальний культурний кругозір; володіти техніками і технологіями критичного мислення.
ПРН4	Застосовувати правила академічного письма для підготовки наукового звіту, презентації, статті, монографії, дисертації; розуміти особливості підготовки і подання публікацій до видань, що входять до міжнародних наукометричних баз даних.
ПРН6	Використовувати методи і способи ефективної комунікації та міжособистісної взаємодії в академічному середовищі.
ПРН7	Оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності; здійснювати абстрактний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей; демонструвати відданість їх розвитку у передових контекстах професійної та наукової діяльності.

ПРН8

Започаткувати, планувати, проводити та коригувати послідовний процес ґрунтового наукового дослідження, що дає можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання; відповідати за

	якість проведених досліджень та достовірність їх результатів.
ПРН11	Здійснювати пошук, оброблення та аналіз наукової інформації, її систематизацію та узагальнення; використовувати інформаційно-комунікаційні технології у дослідницькій та викладацькій діяльності.
ПРН13	Вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою (у тому числі міжнародною), суспільством у цілому; демонструвати навички публічних виступів, аргументації та риторики.
ПРН14	Використовувати академічну українську та англійську мови у професійній діяльності та наукових дослідженнях, усній та письмовій презентації їх результатів
ПРН15	Розуміти морально-етичні норми і стандарти професійної поведінки науковця та викладача; принципи академічної доброчесності та дотримуватися їх у науковій та викладацькій діяльності.
ПРН16	Виявляти та вирішувати проблеми, самостійно приймати обґрунтовані рішення, забезпечувати їх виконання; здійснювати планування та управління своїм часом; демонструвати ініціативність, лідерство та автономність у професійній та науковій діяльності.
ПРН18	Розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
ПРН20	Розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
ПРН21	Використовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.
ПРН22	Розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати широкий спектр політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.
ПРН26	Використовувати результати досліджень у галузі політичних наук для розв'язання проблем функціонування політичних інститутів та громадянського суспільства.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти дослідження феномену політичної влади

Тема 1. Феномен політичної влади. Походження та генеза влади. Влада як соціальний феномен. Типологія влади. Специфічні риси політичної влади. Влада як центральна категорія політичної науки. Сучасні концепції влади. Зміст і основні висновки біхевіористичної концепції влади. Порівняльний аналіз системної та структурно-функціональної концепцій. Особливості психологічної концепції влади.

Тема 2. Категорія «політична влада» в історії політичної думки. Основні

проблеми влади в історії політичної думки. Концепції походження політичної влади. Політичні теорії про механізм функціонування політичної влади. Проблема диференціації влади в історії політичної думки. Влада - право - закон. Історичний аспект проблеми співвідношення влади та моралі.

Змістовий модуль 2. Проблематика легітимності політичної влади

Тема 3. Феномен політичної легітимності. Загальні підходи до визначення терміну «політична легітимність». Теоретичні дослідження з проблематики легітимності. Місце легітимності у сучасному політичному процесі. Актуальність дослідження легітимаційних процесів в сучасному світі.

Тема 4. Наукові основи та концепції легітимності. Становлення та розвиток концепцій політичної легітимності. Етапи дослідження легітимності. Концепції політичної легітимності. Макс Вебер про проблематику легітимності влади та управління. Концепція легітимності влади Д. Істона. Концептуальне бачення проблематики легітимності в роботах Ю. Габермаса, П. Бурд'є. Сучасні дослідження легітимності.

Тема 5. Функції, ознаки, цілі, ресурси, значення легітимності. Функції політичної легітимності. Головні ознаки легітимності. Засоби та ресурси легітимності. Структура легітимності. Типології політичної легітимності.

Змістовий модуль 3. Реалізація принципу легітимності у функціонуванні політичних систем сучасності

Тема 6. Типологія політичних систем і режимів в контексті легітимності. Класифікація політичних систем по критеріях легітимності і ефективності. Співвідношення понять легітимності і легальності. Легітимність і ефективність політичної влади, їх взаємозв'язок і взаємообумовленість. Проблема співвідношення понять “політична система” і “політичний режим” в контексті легітимності.

Тема 7. Моделі форм правління та проблематика легітимності. Поняття і види форм правління в контексті легітимності. Порівняльний аналіз легітимаційного потенціалу президентської, президентсько - парламентської систем. Порівняльний аналіз прем'єрсько-президентської і парламентської систем. Характерні особливості повноважень президента, уряду і парламенту при різних республіканських формах правління.

Тема 8. Моделі забезпечення легітимності територіально-державного устрою. Поняття адміністративно-територіального устрою держави. Форми легітимації політико - територіального пристрою. Унітарні і федеральні держави та

їх легітимаційний потенціал. Порівняльний аналіз особливостей адміністративно-територіальної організації сучасних держав.

Змістовний модуль 4. Практика та технології володарювання та владоутримання в контексті легітимаційних процедур.

Тема 9. Системи забезпечення легітимного представництва в сучасній політиці та політичній науці. Особливості виборчої легітимації. Представництво, його зв'язок з процесами наділу повноваженнями. Сучасні вибори, референдуми і плебісцити як конституційні, як модель політичної легітимації. Типи сучасних виборчих систем. Варіанти мажоритарних, пропорційних, преференційних і змішаних систем. Виборчий та легітимаційний процес, його фази і учасники. Місце електоральної компаративістики в порівняльній політології. Проблеми легітимності та ефективності виборчих систем.

Тема 10. Делегітимація та криза легітимності. Поняття делегітимації та її місце в сучасному політичному процесі. Причини кризи легітимності та делегітимації влади. Наслідки кризи легітимності. Методи попередження кризи легітимності. Технології відновлення легітимності.

Тема 11. Основні моделі політичної легітимності. Класифікаційні особливості різних легітимаційних моделей. Сучасні моделі легітимності. Авторитарно-примусова модель легітимності. Утилітарно-корупційна модель легітимності. Традиційна модель легітимності. Есхатологічна модель легітимності. Демократична модель легітимності. Інші моделі легітимності. Легітимаційний процес та його особливості. Поняття легітимації та легітимаційного процесу. Суб'єкти та об'єкти легітимаційного процесу. Сучасні моделі та методи легітимації. Технології легітимації. Інноваційні легітимаційні технології.

Змістовний модуль 5. Проблема легітимності політичної влади в контексті взаємодії держави та громадянського суспільства

Тема 12. Легітимність та громадянське суспільство. Громадянське суспільство та легітимність влади. Історичні етапи становлення ідеї громадянського суспільства. Вплив інституцій громадянського суспільства на легітимаційний процес. Владо-легітимаційна та корегуюча функція громадянського суспільства. Сучасні тенденції розвитку та взаємозв'язку легітимності та громадянського суспільства.

Тема 13. Легітимаційна складова державотворення. Роль ментальності та політичної культури в легітимаційних процесах. Ментальна основа легітимності. Національні та історичні особливості легітимаційного процесу. Роль політичної

культури в легітимації влади. Політична культура, ментальність та легітимність. Сучасні тенденції щодо зміни місця легітимності у державотворенні. Легітимаційний потенціал державотворення. Сучасні моделі легітимного державотворення. Суспільство та легітимне державотворення. Українські реалії та перспективи державотворення та легітимності.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л.	прак т.	сам. роб.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти дослідження феномену політичної влади				
Тема 1. Феномен політичної влади	13	2	-	11
Тема 2. Категорія «політична влада» в історії політичної думки	15	4	-	11
Разом за змістовим модулем 1	28	6	-	22
Змістовий модуль 2. Проблематика легітимності політичної влади				
Тема 3. Проблематика легітимності політичної влади	15	4	-	11
Тема 4. Наукові основи та концепції легітимності	15	4	-	11
Тема 5. Функції, ознаки, цілі, ресурси, значення легітимності	12	2	-	10
Разом за змістовим модулем 2	42	10		32
Змістовий модуль 3 Реалізація принципу легітимності у функціонуванні політичних систем сучасності				
Тема 6. Типологія політичних систем і режимів в контексті легітимності	14	4	-	10
Тема 7. Моделі форм правління та проблематика легітимності	14	4	-	8
Тема 8. Моделі забезпечення легітимності територіально-державного устрою	12	4	-	10
Разом за змістовим модулем 3	40	12	-	28
Змістовий модуль 4. Практика та технології володарювання та владоутримання в контексті легітимаційних процедур				
Тема 9. Системи забезпечення легітимного	14	4	-	10

представництва в сучасній політиці та політичній науці				
Тема 10. Делегітимація та криза легітимності	14	4	-	10
Тема 11. Основні моделі політичної легітимності	14	4	-	10
Разом за змістовим модулем 4	42	12	-	30
Змістовий модуль 5. Проблема легітимності політичної влади в контексті взаємодії держави та громадянського суспільства				
Тема 12. Легітимність та громадянське суспільство	14	4	-	10
Тема 13. Легітимаційна складова державотворення	14	4	-	10
Разом за змістовим модулем 5	28	8	-	20
Усього годин	180	48	-	132

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти дослідження феномену політичної влади		
1	Феномен політичної влади	2
2	Категорія «політична влада» в історії політичної думки	4
	Разом за змістовим модулем 1	6
Змістовий модуль 2. Проблематика легітимності політичної влади		
3	Проблематика легітимності політичної влади	4
4	Наукові основи та концепції легітимності	4
5	Функції, ознаки, цілі, ресурси, значення легітимності	2
	Разом за змістовим модулем 2	10
Змістовий модуль 3. Реалізація принципу легітимності у функціонуванні політичних систем сучасності		
6	Типологія політичних систем і режимів в контексті легітимності	4
7	Моделі форм правління та проблематика легітимності	4
8	Моделі забезпечення легітимності територіально-державного устрою	4
	Разом за змістовим модулем 3	12

Змістовий модуль 4. Практика та технології володарювання та владоутримання в контексті легітимаційних процедур		
9	Системи забезпечення легітимного представництва в сучасній політиці та політичній науці	4
10	Делегітимація та криза легітимності	4
11	Основні моделі політичної легітимності	4
	Разом за змістовим модулем 4	12
Змістовий модуль 5. Проблема легітимності політичної влади в контексті взаємодії держави та громадянського суспільства		
12	Легітимність та громадянське суспільство	4
13	Легітимаційна складова державотворення	4
	Разом за змістовим модулем 5	8
Усього годин		48

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти дослідження феномену політичної влади		
1	Феномен політичної влади	11
2	Категорія «політична влада» в історії політичної думки	11
	Разом за змістовим модулем 1	22
Змістовий модуль 2. Проблематика легітимності політичної влади		
3	Проблематика легітимності політичної влади	11
4	Наукові основи та концепції легітимності	11
5	Функції, ознаки, цілі, ресурси, значення легітимності	10
	Разом за змістовим модулем 2	32
Змістовий модуль 3. Реалізація принципу легітимності у функціонуванні політичних систем сучасності		
6	Типологія політичних систем і режимів в контексті легітимності	10
7	Моделі форм правління та проблематика легітимності	8
8	Моделі забезпечення легітимності територіально-державного устрою	10
	Разом за змістовим модулем 3	28
Змістовий модуль 4. Практика та технології володарювання та владоутримання в контексті легітимаційних процедур		

9	Системи забезпечення легітимного представництва в сучасній політиці та політичній науці	10
10	Делегітимація та криза легітимності	10
11	Основні моделі політичної легітимності	10
	Разом за змістовим модулем 4	30
Змістовий модуль 5. Проблема легітимності політичної влади в контексті взаємодії держави та громадянського суспільства		
12	Легітимність та громадянське суспільство	10
13	Легітимаційна складова державотворення	10
	Разом за змістовим модулем 5	20
	Усього годин	132

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ І СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ БАЛІВ

№ змістового модуля	Вид контролю	Кількість балів
ПОТОЧНИЙ		
1	<i>Дослідницьке завдання № 1.</i> Теоретичні підходи до дослідження феномену влади	5
	<i>Ессе № 1.</i> Влада і мораль	5
	<i>Дослідницьке завдання № 2.</i> Історичні етапи формування кратологічних концепцій	5
2	<i>Дослідницьке завдання № 3.</i> Легітимність політичної влади: системний вимір	5
	<i>Дослідницьке завдання № 4.</i> Концепція легітимності М. Вебера Концепція легітимності Д.Істона	5
3	<i>Дослідницьке завдання №5.</i> Принцип легітимності у функціонуванні політичних систем сучасності	5
4	<i>Дослідницьке завдання № 6.</i> Моделі політичної легітимності	5
	<i>Дослідницьке завдання № 7.</i> Виборча легітимація	5
	<i>Ессе № 2.</i> Делегітимація і криза легітимності	5
5	<i>Дослідницьке завдання № 8.</i> Легітимаційна складова державотворення	5
	<i>Ессе № 3.</i> Вплив менталітету на формування національної моделі легітимації влади (на прикладі	5

	конкретної країни)	
	<i>Дослідницьке завдання № 9.</i> Аналіз історичних особливостей легітимаційного процесу (на прикладі конкретної країни)	5
		<i>Разом:</i> 60
ПІДСУМКОВИЙ		
	Залік, у т.ч.	40
	<i>Презентація</i> доповіді щодо актуальних проблем легітимності політичної влади у демократичних державах	20
	<i>Захист</i> доповіді щодо актуальних проблем легітимності політичної влади у демократичних державах	20
		<i>Разом:</i> 40
		<i>Усього</i> 100

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№	Контрольні заходи	Критерії оцінювання
ПОТОЧНИЙ		
1	<i>Дослідницьке завдання</i>	Максимальна кіл-ть балів – 5. Оцінюється правильність і повнота виконаного завдання: виконано правильно, повністю із застосуванням оригінального підходу (5 балів); містить незначні неточності (4 балів), наявні помилки (3 бали), завдання виконано із суттєвими помилками й неповністю (1-2 бали)
2	Есе	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється вільне володіння матеріалом (5 балів), обґрунтованість (4 бали), переконливість автора (3 бали), логічність викладу матеріалу (2 бали), послідовність викладу матеріалу (1 бал)
ПІДСУМКОВИЙ		
3	<i>Презентація</i> легітимності політичної влади у демократичних державах	20-18 – Презентація повністю розкриває тему, логічно структурована, виконана самостійно;; 17-14 – Презентація недостатньо опрацьована, але достатньо логічна; 13-10 – Презентація має недостатньо чітку структуру, незавершений характер, запозичення; 9-5 - відсутня чітка структура, описовий характер; 4-1 – Презентація не має логіки та наукового змісту.
	<i>Захист</i> доповіді щодо актуальних проблем легітимності політичної влади у демократичних державах	20-18 – робота повністю розкриває тему, логічно структурована, оперування багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів з політичної практики; 17-14 – положення та висновки есе недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна; 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика; 9-5 - відсутня чітка структура, описовий характер; 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>За шкалою ECTS</i>	<i>За шкалою університету</i>	<i>За національною шкалою</i>
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)	

Оцінка 5 (відмінно) (90 – 100 балів) виставляється, якщо здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та надання письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу; демонструє високий рівень застосування отриманих умінь і навичок, а також оригінальний підхід під час виконання практичних завдань.

Оцінка 4 (добре) (74 – 89 балів) виставляється, якщо здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та надання письмових відповідей; в основному розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу; демонструє високий рівень застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань. Проте, при викладенні деяких теоретичних питань та вирішення практичних завдань йому не вистачає достатньої глибини та аргументації, може припускатися окремих несуттєвих неточностей та незначних помилок.

Оцінка 3 (задовільно) (60 – 73 бали) виставляється, якщо здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та надання письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; демонструє середній рівень застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань, припускаючись при цьому суттєвих неточностей та окремих помилок.

Оцінка 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) (35 – 59 балів) виставляється, якщо здобувач слабо володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та надання письмових відповідей; демонструє низький рівень

застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань, припускаючись суттєвих помилок та неточностей.

Оцінка 1 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) (0 – 34 бали) виставляється, якщо здобувач майже не володіє навчальним матеріалом, не в змозі розкрити зміст більшості питань під час усних виступів та надання письмових відповідей; не вміє застосовувати отримані уміння й навички під час виконання практичних завдань.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна література:

1. Rosanvallon P. *Democratic Legitimacy: Impartiality, Reflexivity* / Translated by Arthur Goldhammer. Princeton: Princeton University Press, 2011. 248 p.
2. *S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe: електронний науково-практичний журнал*. 2017. Випуск 2. С. 63-67.
3. Бистрицький Є. Бурковський І., Дергачов О. Проблема легітимації. Українська державність у ХХ сторіччі. Історико-політичний аналіз. Київ : Політична думка, 1996. С. 318–320.
4. Бистрицький Є. Державотворення в Україні: шляхи легітимації / Євген Бистрицький, Олег Білий. *Політична думка*. 1996. № 1. С. 11–24.
5. Бистрицький Є. Легітимація як дієве філософське поняття. *Філософська думка*. 2009. № 5. С. 49-59.
6. Бистрицький Є. Проблема легітимації. Українська державність у ХХ столітті: Історико-політологічний аналіз / О.Дергачев (керівник авт. колективу). Київ: Політична думка, 1996. URL: <http://litopys.org.ua/ukrxx/r17.htm>
7. Габермас Юрген. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство. Львів : Літопис, 2000. 317 с.
8. Розанвалон П. Демократична легітимність. Безсторонність, рефлексивність, наближеність / пер. з фр. Є. Марічева. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 287 с.
9. Рябов С. Легітимація влади: до формулювання програми соціально-філософського дослідження. *Наукові записки: Політологія*, 1999. Том 12. С.25- 33.
- 10.Рябов С.Г. Державна влада: проблема авторитету та легітимності. Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 1996. 117 с.

Додаткова література:

1. Аверінцев С. Про дух часу і почуття гумору. *Часопис “Дух і літера”*. 2004. № 13-14. С. 48-53.
2. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають? Походження влади, багатства і бідності / пер. Олександр Дем'янчук. Київ: Наш Формат, 2016. 440 с.
3. Висоцький О. Легітимаційна політика: поняття і сутність. *Політичний*

менеджмент. 2006. № 3 (18). С. 3–20.

4. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство. Львів: Літопис, 2000. 318 с.
5. Гегель Г. В. Ф. Філософія права. Київ : Юніверс, 2000. 329 с.
6. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / пер. з англ.: Р. Димерець, В. Єрмоленко, Н. Іванова, Є. Мірошниченко, Т. Олійник. Київ: Дух і Літера, 2000. 600 с.
7. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. Київ : Академія, 1999. 239 с.
8. Дацюк С. Легітимація правлячого класу. Українська правда. 2016. 1 листопада. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/58186e51b67a8/>
9. Здіорук С. І., Бичек В. В. Проблеми функціонування політичних партій України в системі владних відносин: Монографія. Київ, 2001. 236 с.
10. Зимовець Р. Формування і засадничі принципи ідеї громадянської ідентичності. Національна ідентичності і громадянське суспільств / Бистрицький Є. та інші. Київ: Дух і Літера. 2015. С. 194–350.
11. Мілль Дж. Дилеми плюралістичної демократії. *Демократія: Антологія* / Упоряд. О. Проценко. Київ: Смолоскип, 2005. С.533-544.
12. Монтеске Ш.-Л. Про розподіл влади. *Демократія: Антологія* / упоряд. О. Проценко. Київ: Смолоскип, 2005. С.373-376.
13. Пролеєв С. Умови легітимаційного дискурсу та повсюдність примусу.
14. Резнік В.С. Легітимність. *Енциклопедія сучасної України*, Київ: Ін-т енцикл. дослідж. НАН України, 2016. Том 17.
15. Рибак І. В. Вплив інформаційно-маніпулятивних технологій на процес легітимації політичної влади в Україні: автореф. дис... канд. політ. наук:
16. Руссо Ж.-Ж. Суспільна угода, демократія і представництво. *Демократія: Антологія* / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. Київ: Смолоскип, 2005. С. 237-247.
17. Сікора І. Проблема легітимності політичної системи і державності в перехідних суспільствах. *Політологічні читання*. 1992. № 1. С. 220–227.
18. Тур М.Г. Некласичні моделі легітимації соціальних інститутів. Київ: ПАРАПАН, 2006. 396 с.
19. Тур М.Г. Поняття легітимації: основні парадигми розуміння. *Філософська думка*. 2009. № 5. С.9-21
20. Яковлева Л.І. «Розчаклування» легітимності: соціальна дія як передумова легітимного соціального порядку *Вісник Львівського університету. Серія філософські-політичні студії*. Львів, 2019. №. 25 . С. 198-204.
21. Яковлева Л.І. Від соціального порядку до публічної влади: організаційні, інституційні та комунікативні засади легітимності. *«Politicus»: науковий журнал*. 2019. Випуск 4. С.10-15.
22. Яковлева Л.І. Джерела легітимності демократичної влади. *Гілея: науковий вісник*. 2018. Вип.135 (8). С. 293-297.
23. Яковлева Л.І. Канон легітимності: класичні визначення, політико-правові контрасти, сучасні виклики. *«Politicus»: науковий журнал*. 2020. Випуск 1.С. 5- 11.

24. Яковлева Л.І. Тероризм як сучасний виклик легітимності влади.
Вісник СевНТУ: зб. наук. пр.: Серія: політологія. 2013. Випуск 145. С. 77-80.

Інформаційні ресурси:

1. Кокорська О.І. Легітимність влади в суспільстві, що трансформується: теоретико-методологічні проблеми / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Polit/2004_31/08_kokorska_oi.pdf.
2. Makeev S. Desyatirochna kriza legitymnosti pravlyachykh kil / S. Makeev. – Politychna dumka, – 2001. – № 3 – s. 5-9.
3. Cokur S.G. Legitymnost vlady v Ukraini vid zdobuttia nezalezhnosti do syohodennia: osoblyvosti dzheryela ta tekhnologii / [Електронний ресурс] –
4. historybook.at.ua/news – книжки з історії та політики.
5. <http://politics.ellib.org.ua/> - бібліотека з політики та державного управління.
6. <http://www.nbuv.gov.ua/vernadsky/e-texts/archive/noos.html> - НБУ ім. В.І. Вернадського.
7. politics.ellib.org.ua/ - політологічна бібліотека.